

Slovo k povzbuzení na středu 27. ledna 2021, sv. Anděly Merici, panny
Biblická čtení: Žid 10,11-18; Ž 110; Mk 4,1-20

Milé sestry, milí bratři,

jsme-li již v „sérii“ rozjímání o svatých (v pondělí to byl svátek Obrácení svatého apoštola Pavla, včera památka jeho spolupracovníků, svatých Timoteje a Tita, zítra, dá-li Bůh, bude svatého Tomáše Akvinského a v sobotu sv. Jana Boska), pokračujme v těchto pokusech i dnes. Máme totiž před sebou další pozoruhodnou světici, Andělu Merici, pannu, zakladatelku řeholního společenství sester voršilek.

Spolu s ní se dostáváme doprostřed italské renesance. Anděla se narodila 21. března 1474 v Descenzanu poblíž Lago di Garda v severní Itálii v přiměřeně zámožné venkovské rodině. Rodina žila na venkovské usedlosti v Le Grezze blízko Descenzana. Do školy, jako většina jejích vrstevnic, Anděla nechodila, ale sama se naučila číst a psát. Když jí bylo deset roků, zemřeli jí oba rodiče, a tak se spolu se svými sourozenci dostává na výchovu k strýci do nedalekého města Brescia. Ač nové měšťanské prostředí bylo o poznání zámožnější, Anděla si uchovávala svou prostou zbožnost a skromný způsob života. Když je pak svědkem náhlé smrti své starší sestry, která umírá, aniž by mohla přijmout svátosti umírajících, rozhodne se Anděla pro ještě zbožnější způsob života a stává se františkánskou terciářkou.

Pod patronací františkánů se pak začíná věnovat především výchově mladých dívek s touhou naučit je aspoň základům gramotnosti, potřebným praktickým dovednostem pro budoucí život v rodině a manželství a hlavně jim pomoci v náboženském životě. A také samozřejmě péči o nemocné a různě jinak potřebné. Ve svých asi dvaceti letech se vrací na rodnou usedlost, kde v této činnosti pokračuje. Spolu s několika dalšími společnicemi tam organizuje jakousi „domácí školu“ pro mladá děvčata. Brzy ji proto pozvou františkáni, aby v této bohulibé a s vřelostí přijímané činnosti pokračovala i v Brescie.

Tam je ve svém poslání povzbuzena i mystickým viděním, kdy spatří svou zemřelou sestru, která k ní v doprovodu andělů sestoupí po nebeském schodišti a řekne jí, že je dokonce Božím přáním, aby pro svou činnost založila řeholní společenství.

To ale na sebe nechá ještě nějakou dobu čekat. V roce 1524 podnikne Anděla pouť do Svaté země, následující rok do Říma. Tam se setkává s papežem, jehož pozvání k charitativnímu dílu v Římě sice odmítá, ale s jeho požehnáním se vrací zpět do Brescie, kde pokračuje se svými spolupracovnicemi ve svém díle.

Až tedy roku 1531 vzniká Společnost svaté Voršily (pojmenovaná po starokřesťanské panně, mučednici uctívané jako patronce dětí a mládeže), která se zpočátku dost liší od většiny stávajících řádů: Její členky, ženy a dívky toužící po řeholním a zasvěceném životě a rozpoznávající své poslání ve výchově mladých dívek, zvláště těch, které neměly jinou možnost vzdělání, nežijí zpočátku svůj řeholní život v nějaké klášteře, ale zůstávají ve svých původních rodinách, anebo žijí v malých skupinkách, v každém případě ve světském prostředí. To se sice později (v polovině 17. století) změní, i sestry voršilkyně začnou žít v klauzuře, ale jejich výchovné poslání ve světě jim zůstane.

Pro své nové společenství napsala Anděla vlastní Řeholi (latinské *regula* znamená doslova „pravidla“), krom toho svůj duchovní a řeholní ideál zachytila i v Radách a Odkazech, které pro své sestry nediktovala ještě před svou smrtí.

Již roku 1535 byl nový řád potvrzen papežem Pavlem III., roku 1537 se Anděla Merici stává jeho první generální představenou. Roku 1539 ale těžce onemocní a 27. ledna 1537 v pověsti svatosti umírá ve své cele v Brescie. Pohřbena je v přilehlém kostele svaté Afry, který dnes nese její jméno. Blahořečena je roku 1768 a svatořečena 1807.

Tak čteme v životopisech o svaté Anděle Merici, zakladatelce největšího katolického ženského řádu věnujícího se výchově, dnes už zdaleka nejen děvčat, ale i chlapců. Ostatně školu spravovanou sestrami voršilkyně máme i v Praze.

Svatá Anděla Merici patří bezpochyby k velkým osobnostem dějin církve, nejen začátku novověku, ale vůbec. Její pojetí řeholního života je na její dobu moderní a progresivní (v této vizi ale není sama, je více takovýchto podobných řeholních společenství, které právě v její době nezávisle na sobě vznikají): Sestry mají zůstat ve světském prostředí, v něm žít (v malých skupinkách) své řeholní zasvěcení, aby tak také mohly být blíže k těm, kterým mají pomoci k Bohu. Něco takového je i dnes, možná právě dnes univerzálně oslovující...

To, co svatá Anděla totiž vnímala jako základní způsob života svých řeholních sester, nějakým způsobem totiž – vždy podle konkrétního stavu a povolání – platí i o nás o všech, o křesťanech žijících ve světě: Základní princip uchovat si živý duchovní život, živý vztah s Kristem a přitom žít a pomáhat lidem uprostřed světa je přeci i základním životním principem, způsobem života všech křesťanů ve světě žijících.

Přenádherně něco takového vystihuje už i známý starokřesťanský List Diognétovi, který o následovnicích Pána Ježíše hovoří (datovaný někdy do první poloviny 2. století) takto: «Křesťané se neliší od ostatních lidí ani původem, ani řečí, ani způsobem života. Nemají vlastní města, nemluví zvláštní řečí, nežijí odlišným způsobem. Jejich učení není výsledkem přemýšlení zvidavých lidí, ani nehájí lidskou nauku, jako je tomu u některých. Bydlí, jak každému bylo souzeno, v městech helénských i barbarských. V odívání a jídle se přizpůsobují domácím zvykům. Co se týče života, dávají neuvěřitelný příklad vzorného života. Mají vlastní vlast, avšak žijí jako cizinci. Cizina je jim vlastní a vlast cizinou. Žení se jako ostatní, rodí děti, avšak narozené děti neodhazují. Mají společný stůl, ne však lůžko. Mají tělo, nežijí však podle přání těla. Žijí na zemi, bydlí však v nebi. Poslouchají dané zákony, způsobem svého života však nad zákony vítězí. Všechny milují a ode všech jsou pronásledováni. Neznají je a přece je odsuzují. Jsou zabíjeni a dostávají život. Žebrají a přece mnohé obohacují. Všeho jsou zbavováni a vším oplývají. Jsou zbavováni cti a tato bezectnost je jejich oslavou. Pomlouvají je a oni podávají důkaz své spravedlnosti. Zlořečí jim, a oni žehnají. Ublížují jim, a oni to považují za čest. Když prokazují dobrodiní, trestají je jako zločince. Když jsou trestáni, radují se, jako by znovu dostávali život. Židé proti nim bojují jako proti cizincům. Řekové je pronásledují. A ti, kdo je nenávidí, nemají žádný důvod k nepřátelství. Prostě řečeno: Jako je duše v těle, tak jsou křesťané ve světě. Duše je rozptýlena ve všech údech těla a křesťané ve všech městech světa. Duše dlí v těle, avšak není z těla. Křesťané bydlí ve světě a nejsou ze světa».

Kéž bychom s pohledem na svatou Andělu Merici a třeba i oslovení právě citovaným starobylým uchopením křesťanské existence zatoužili po skutečně živém vztahu s Kristem a přitom zůstali ve světě, ve svých povoláních, rodinách a posláních. Anděla žila v době, která také jako celek nebyla pro křesťanství dobou lehkou a příznivou, vždyť je to doba nejen renesance a začínajícího humanismu, ale také doba krize západní církve, doba turbulencí, začínajícího sekularismu a reformace. Ani my nežijeme v lehké době, leckdo by jistě po právu řekl, že v době pro církev a křesťanství zvlášť složitě.

A proto o to víc je třeba těch, kteří budou mít živý vztah s Kristem, třeba se mu i zcela zasvěti (v nějaké formě zasvěceného života, řeholní či jiné), a přitom zůstanou ve světě, mezi lidmi a s lidmi, kterým budou z lásky k nim i k Bohu pomáhat, kde toho je jen potřeba. Třeba i s výchovou mladé generace k dobru a Bohu...